

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
Ταχ. Δ/ση : Αχαρνών 2
Ταχ. Κώδικας: 10432, Αθήνα
Τηλέφωνο : 210 212 4331,-4332
Ηλ. Ταχυδρ. : koinovouleftikos@minagric.gr

Αθήνα, 25/09/ 2023
Αρ. πρωτ.:498/271112

ΠΡΟΣ:
Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων και ΑΚΕ

ΚΟΙΝ.: ΩΣ ΠΑ

ΘΕΜΑ: Απάντηση στην υπ' αριθμ. 506/31-8-2023 Ερώτηση

Σχετικά με την παραπάνω Ερώτηση που κατέθεσαν οι Βουλευτές, όπως αναφέρονται στον πίνακα αποδεκτών, για τα θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σας πληροφορούμε τα εξής:

Τα χωροκατακτητικά ξένα είδη (ΧΞΕ) αποτελούν μία από τις βασικές απειλές για τη βιοποικιλότητα ιδίως σε γεωγραφικώς απομονωμένα και κλειστά οικοσυστήματα. Το φαινόμενο της επέκτασης οφείλεται κυρίως στην κλιματική αλλαγή και στην άνοδο της μέσης θερμοκρασίας στους ωκεανούς. Η απειλή που συνιστούν τα ΧΞΕ για τη βιοποικιλότητα και τα τοπικά οικοσυστήματα, έχει σοβαρές επιπτώσεις στους πληθυσμούς ιθαγενών ειδών, στη δομή και λειτουργία των οικοσυστημάτων μέσω μεταβολής του οικοτόπου, στη θήρευση, στον ανταγωνισμό ή ακόμη και στη μετάδοση ασθενειών και παρασίτων. Χαρακτηριστικό το παράδειγμα του Λαγοκέφαλου, με σοβαρές δυσμενείς επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα, άλλα και με οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις.

Το ΥΠΑΑΤ διά της αρμόδιας Γενικής Διεύθυνσης Αλιείας και σε συνεργασία με το ΥΠΕΝ παρακολουθεί με ιδιαίτερο ενδιαφέρον το εισβολικό είδος λαγόψαρο ή λαγοκέφαλος (*Lagocerphalus scleratus*) καθώς οι πληθυσμοί του εξαπλώνονται γρήγορα, αποτελούν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία και επηρεάζουν τις οικονομικές δραστηριότητες του αλιευτικού τομέα. Παράλληλα το ΥΠΑΑΤ συνεργάζεται με ερευνητικούς φορείς και Πανεπιστήμια, προκειμένου να ενημερώνεται για τα νέα στοιχεία που προκύπτουν από την έρευνα για το είδος λαγοκέφαλος (*Lagocerphalus scleratus*) με απώτερο σκοπό τη διαμόρφωση απόψεων, την υποβολή προτάσεων και την χάραξη σχεδίου δράσης για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Οι κίνδυνοι και οι ανησυχίες που συνδέονται με τα χωροκατακτητικά ξένα είδη (ΧΞΕ) αποτελούν διασυννοριακή πρόκληση για ολόκληρη την Ένωση.

Η ΕΕ ως Συμβαλλόμενο μέλος της Σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα (Απόφαση 93/626/ΕΟΚ του Συμβουλίου) και της Σύμβασης για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης, (Απόφαση 82/72/ΕΟΚ του Συμβουλίου) δεσμεύεται για την πρόληψη και τη λήψη μέτρων.

Οι ενωσιακές διατάξεις που έχουν ήδη εκδοθεί έως σήμερα είναι:

-Κανονισμός (ΕΕ) 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών.

-Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1141 της Επιτροπής για την έκδοση καταλόγου χωροκατακτητικών ξένων ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, που θεσπίζει κατάλογο Χωροκατακτητικών Ξένων Ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος («ενωσιακό κατάλογο») και με κριτήριο τις πλέον σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις μεταξύ των δυνητικών ΧΞΕ.

-Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1263, για την επικαιροποίηση του καταλόγου των χωροκατακτητικών ξένων ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος που θεσπίστηκε με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2016/1141 της Επιτροπής, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

-Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1262 της Επιτροπής για την τροποποίηση του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2016/1141 όσον αφορά την επικαιροποίηση του καταλόγου χωροκατακτητικών ξένων ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος, τέθηκαν οι βάσεις, καθώς και τα θεσμικά μέτρα για την πρόληψη, την ελαχιστοποίηση και το μετριασμό των δυσμενών επιδράσεων στο περιβάλλον των Χωροκατακτητικών Ξένων Ειδών.

Το είδος του λαγοκέφαλου (*Lagocerphalus scleratus*) δεν έχει ενταχθεί έως σήμερα στον κατάλογο χωροκατακτητικών ξένων ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε στενή συνεργασία με τα κράτη-μέλη και την επιστημονική κοινότητα εξετάζει επί του παρόντος την προσθήκη του είδους στον εν λόγω κατάλογο στο πλαίσιο της διαδικασίας επανεξέτασης των ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος.

Λόγω του γεγονότος ότι η εμφάνιση, η εγκατάσταση και η εξάπλωση των ΧΞΕ αφορά συνολικά όλη τη Μεσόγειο Θάλασσα και όχι μόνο τις ελληνικές θάλασσες και το πρόβλημα αυτό εξετάζεται και σε περιφερειακό επίπεδο από την Ε.Ε. και από Περιφερειακές Οργανώσεις (Γενική Επιτροπή για την Αλιεία στη Μεσόγειο- GFCM), αποτελεί στόχο του MedFish4Ever, αλλά και του Action Plan της GFCM, με σκοπό τη δυνατότητα συμπλήρωσης της υφιστάμενης γνώσης και τη συλλογή νέων δεδομένων για τον περιορισμό των επιπτώσεων των θαλάσσιων εισβολικών ειδών.

Ήδη ο Υπουργός κ. Λευτέρης Αυγενάκης στο Άτυπο Συμβούλιο Υπουργών της Ε.Ε. για την Αλιεία (17-18/7/2023) αναφέρθηκε με έμφαση στο έντονο πρόβλημα που έχουν προκαλέσει στη χώρα τα είδη λαγοκέφαλος και λεοντόψαρο και πρότεινε στην ατζέντα του επόμενου Συμβουλίου Υπουργών να συμπεριληφθεί το θέμα ώστε να βρεθούν πιθανοί τρόποι αντιμετώπισης που θα έχουν ως σκοπό να περιοριστούν οι αρνητικές επιπτώσεις που αντιμετωπίζουν οι χώρες της Μεσογείου από την εισβολή των συγκεκριμένων ειδών.

Σε ότι αφορά το Εθνικό Θεσμικό πλαίσιο:

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 1143/2014 εκδόθηκε η αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055/2021, (Β'5697) ΚΥΑ με σκοπό την πρόληψη, την ελαχιστοποίηση και τον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων της εισαγωγής και εξάπλωσης, είτε εκούσιας είτε ακούσιας, χωροκατακτητικών ξένων ειδών στη βιοποικιλότητα στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, στο πλαίσιο του ως άνω κανονισμού η χώρα, μεταξύ άλλων, έχει και την υποχρέωση για τη

συλλογή και καταγραφή δεδομένων για είδη εθνικού καταλόγου εισβλητικών ειδών, την εφαρμογή διαχειριστικών σχεδίων, την εγκατάσταση των απαραίτητων διοικητικών δομών για τη διενέργεια ελέγχων, τη θέσπιση κατάλληλων κυρώσεων, καθώς και την υποβολή εκθέσεων εφαρμογής.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 3.2 της υπ' αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/115162/3055/2021, (Β'5697) ΚΥΑ, εκδόθηκε η υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/68189/2413/2023 (4144Β') ΚΥΑ περί έγκρισης Σχεδίου Δράσης (ΣΔ) για τη διαδρομή εισαγωγής των Χωροκατακτητικών Ξενικών Ειδών (ΧΞΕ) στην Ελλάδα για τα έτη 2023-2029. Ο σκοπός του ΣΔ είναι η αντιμετώπιση της ακούσιας εισαγωγής και εξάπλωσης, μέσω των διαδρομών εισαγωγής προτεραιότητας, των ΧΞΕ ενδιαφέροντος στην επικράτεια της χώρας συμπεριλαμβανομένων των χωρικών θαλάσσιων υδάτων. Μεταξύ άλλων, αναφέρονται οι μέχρι σήμερα δράσεις του ΥΠΑΑΤ, προτείνονται ενέργειες ενημέρωσης, ανάπτυξη και ενδυνάμωση συνεργασιών, εκπαίδευση και κατάρτιση αρμόδιων φορέων και έλεγχος λεσσεψιανών μεταναστών. Στα πλαίσια του Σχεδίου Δράσης, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας με ανάδοχο το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο (ΕΚΠΑ) και σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών, ολοκλήρωσε πρόσφατα τη «Σύνταξη καταλόγου εισβλητικών (ξενικών) ειδών και οργάνωση μεθοδολογίας για την εκτίμηση του κινδύνου που προκαλούν», με προϋπολογισμό 120.399,30 Ευρώ (πλέον ΦΠΑ 24%). Το έργο αποτελεί τη βάση για μελλοντικές δράσεις στον τομέα διαχείρισης των ξενικών ειδών σε εθνικό επίπεδο. Αυτές περιλαμβάνουν τη δημιουργία Εθνικού Καταλόγου των συγκεκριμένων ειδών (έχει συνταχθεί προτεινόμενος κατάλογος με 126 είδη, ο οποίος θα υποβληθεί για αξιολόγηση στις αρμόδιες αρχές και σε δημόσια διαβούλευση πριν τη τελική θέσπισή του), την ενεργοποίηση Επιστημονικής Γνωμοδοτικής Επιτροπής, την κατάταξη των ειδών με βάση την εκτίμηση του βαθμού επικινδυνότητάς τους, την πρόβλεψη μελλοντικών εισβολών, τον σχεδιασμό συστήματος για την τακτική παρακολούθησή τους και την κατάρτιση σχεδίων διαχείρισης για το μετριασμό των επιπτώσεων των εισβλητικών ειδών προτεραιότητας.

Σχετικά με τις χρηματοδοτήσεις σχετικών Δράσεων - Αποζημιώσεις αναφέρεται ότι από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας (ΕΠΑΛΘ) 2014-2020, η υλοποίηση του οποίου γίνεται βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ 508/2014, ενισχύθηκαν πράξεις για την αντιμετώπιση των λεσσεψιανών μεταναστών, μεταξύ των οποίων και του εισβολικού λαγοκέφαλου, ως εξής:

1. Στο πλαίσιο του άρθρου 40 «Προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων και καθεστώς αντιστάθμισης στο πλαίσιο των βιώσιμων αλιευτικών δραστηριοτήτων», παράγραφος 1, σημείο θ «συμμετοχή σε άλλες δράσεις που αποσκοπούν στη διατήρηση και βελτίωση της βιοποικιλότητας και των υπηρεσιών οικοσυστήματος, όπως η αποκατάσταση συγκεκριμένων θαλάσσιων και παράκτιων οικοτόπων για τη στήριξη βιώσιμων αλιευτικών αποθεμάτων, συμπεριλαμβανομένης της επιστημονικής προετοιμασίας και αξιολόγησής τους» του προαναφερόμενου Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 508/2014, εκδόθηκε από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας (ΕΥΔ ΕΠΑΛΘ) της Γενικής Γραμματείας Ενωσιακών Πόρων και Υποδομών του ΥΠΑΑΤ, η υπ' αριθμ. 1571/28-06-2019 πρόσκληση για τα Χωροκατακτητικά Ξένα Είδη (ΧΞΕ), η οποία απευθυνόταν σε Ερευνητικούς οργανισμούς (ΑΕΙ, ΑΤΕΙ, Ερευνητικά Κέντρα, Ινστιτούτα, Τεχνολογικούς φορείς) για την υποβολή προτάσεων και εντάχθηκαν επτά πράξεις, εκ των οποίων οι τρεις αναμένεται να συμβάλουν ειδικά στην αντιμετώπιση της εξάπλωσης του λαγοκέφαλου:

- «Σχεδιασμός και πιλοτική εφαρμογή μεθόδων εμπορικής αξιοποίησης των χωροκατακτητικών ξένων ειδών με στόχο την συμβολή στον έλεγχο του πληθυσμού τους» (προϋπολογισμού 551.633 €).
- «Ανάπτυξη καινοτόμων μέτρων καταγραφής, χαρτογράφησης και περιορισμού των πληθυσμών των εισβολικών ειδών λαγοκέφαλου (*Lagocephalus sceleratus*) και λεοντόψαρου (*Pterois* sp.) στις ελληνικές θάλασσες - LIONHARE» (προϋπολογισμού 417.597 €).
- «Παρακολούθηση και έλεγχος των χωροκατακτητικών ξενικών ειδών στην Ελλάδα με καινοτόμες τεχνικές υπό τις παρούσες και μελλοντικές κλιματικές συνθήκες» (προϋπολογισμού 462.604 €).

2. Στο πλαίσιο του άρθρου 39 του προαναφερόμενου Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 508/2014 «Καινοτομία που συνδέεται με τη διατήρηση των θαλάσσιων βιολογικών πόρων», εκδόθηκε από την ΕΥΔ ΕΠΑΛΘ της Γενικής Γραμματείας Ενωσιακών Πόρων και Υποδομών του ΥΠΑΑΤ η υπ' αριθμ. 3040/10-12-2019 πρόσκληση, η οποία απευθυνόταν σε Ερευνητικούς οργανισμούς (ΑΕΙ, ΑΤΕΙ, Ερευνητικά Κέντρα, Ινστιτούτα, Τεχνολογικούς φορείς) για την υποβολή προτάσεων και εντάχθηκαν τέσσερις πράξεις από τις οποίες η μία αναμένεται να συμβάλει στην αντιμετώπιση της εξάπλωσης του λαγοκέφαλου:

- «Εναλλακτικός τρόπος αξιοποίησης των αλλόχθονων ιχθύων του γένους *Lagocephalus*. Παραγωγή ιχθυάλευρου για χρήση στη διατροφή μεσογειακών εκτρεφόμενων ειδών θαλασσοκαλλιέργειας» (προϋπολογισμού 388.674,55€).

Οι πράξεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο των ανωτέρω δύο Μέτρων δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί και, κατά συνέπεια, τα αποτελέσματά τους και τα σχετικά συμπεράσματα δεν είναι ακόμα ανακοινώσιμα.

Για την νέα προγραμματική περίοδο, στο πλαίσιο του νέου Προγράμματος «Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα» (ΠΑΛΥΘ) 2021-2027 που υλοποιείται βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1139 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ) και το οποίο εγκρίθηκε από την Ε.Επιτροπή στις 30.11.2022, προβλέπεται μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο του ειδικού στόχου 1.6 (Συμβολή στην προστασία και στην αποκατάσταση της υδρόβιας βιοποικιλότητας και των υδρόβιων οικοσυστημάτων), η υλοποίηση δράσεων για την εφαρμογή λύσεων διαχείρισης χωροκατακτητικών ξενικών ειδών (ΧΞΕ).

Επιπλέον η Γενική Διεύθυνση Αλιείας του ΥΠΑΑΤ υλοποιεί το Πρόγραμμα Συλλογής Αλιευτικών Δεδομένων, στο πλαίσιο του οποίου συλλέγονται στοιχεία για το εν λόγω είδος και προβλέπεται η καταγραφή του είδους σε περίπτωση που περιλαμβάνεται στο αλίευμα ως παρεμπίπτον.

Αναφορικά με τη μελέτη του ΕΛΚΕΘΕ με τίτλο «Εκτίμηση των επιδράσεων του λαγοκέφαλου στην αλιεία και το περιβάλλον» που εκπονήθηκε και χρηματοδοτήθηκε από την Περιφέρεια Κρήτης, προτείνονται:

- (1) Οικονομική ενίσχυση των παράκτιων σκαφών για την αντιμετώπιση της απώλειας αλιευτικών εργαλείων και αλιευμάτων από τον λαγοκέφαλο, ύψους ανάλογου των εκτιμώμενων ζημιών.
- (2) Προωθητικές δράσεις για την εμπορική αξιοποίηση αλιευμάτων που απορρίπτονται, όπως είναι άλλα ξένα βρώσιμα είδη, ώστε να υπάρχει αναπλήρωση μέρους των διαφυγόντων εσόδων.

- (3) Διοργάνωση διαγωνισμών αλίευσης του λαγοκέφαλου.
- (4) Επιδότηση των αλιέων για τη στοχευμένη εξαλίευση του λαγοκέφαλου.
- (5) Εξαλίευση νεαρών ιχθυδίων λαγοκέφαλου σε «νηπιοτροφεία» του είδους με πειραματική αλιεία, κατά τους φθινοπωρινούς μήνες.

Το ΥΠΑΑΤ χρησιμοποιώντας ως βάση την γνώση που ήδη αποκτήθηκε από τα εκπονηθέντα προγράμματα και τις μελέτες για τα χωροκατακτητικά ξενικά είδη (ΧΞΕ), και αξιοποιώντας κάθε δυνατότητα συμπλήρωσης της γνώσης αυτής με νέα δεδομένα και μελέτες, λαμβάνοντας υπόψη τις αποφάσεις και τις δράσεις της ΕΕ σχετικά με το θέμα, τις καλές πρακτικές αντιμετώπισης από άλλα κράτη, όπως η περίπτωση της Κύπρου, εξετάζει όλες τις πιθανές επιλογές εφαρμογής προγραμμάτων με στόχο τη δυνατότητα ελέγχου και μείωσης του πληθυσμού του λαγοκέφαλου και άλλων χωροκατακτητικών ξενικών ειδών καθώς και την στήριξη του εισοδήματος του πληττόμενου κλάδου της παράκτιας αλιείας.

Τέλος, για τα θέματα που τίγονται στην Ερώτηση 506/31-8-2023 και άπτονται των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, διαβιβάζουμε ηλεκτρονικά την ως άνω Ερώτηση στο εν λόγω καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΕΛΕΤΣΗΣ

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ:

Το υπ' αριθμ. πρωτ. 45793/6-9-2023 έγγραφο του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ :

1. Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας (με ηλεκτρονική διαβίβαση)
Γραφείο κ. Υπουργού
2. Βουλευτή κα Αικ. Σπυριδάκη
3. Βουλευτή κ. Εμμ. Χνάρη
4. Βουλευτή κα Ελ. Βατσινά
5. Βουλευτή κ. Φρ. Παρασύρη